

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ที่ใช้รูปแบบการสอนโดยใช้สิ่งช่วยจัดมโนติลวงหน้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานความรู้ซึ่งได้เสนอตามลำดับ ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
3. การอ่าน
4. แบบฝึกทักษะ
5. รูปแบบการสอนโดยใช้สิ่งช่วยจัดมโนติลวงหน้า
6. แผนการจัดการเรียนรู้
7. ประสิทธิภาพ
8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
9. ดัชนีประสิทธิผล
10. ความพึงพอใจ
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 11.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 11.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 7 – 21) ได้กล่าวถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พอสรุปได้ดังนี้

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิตโดย มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตาม ศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดหลักการไว้ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานความเป็นไทยควบคู่กับการเป็นสากลเป็นหลักสูตรการศึกษา
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในสังคมได้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคมรวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดเป็นระบบ เพื่อนำสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความสามารถและการเลือกใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณธรรม

สรุปได้ว่า จากสมรรถนะสำคัญ 5 ประการที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นับเป็นแนวทางให้สถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบทิศทางการจัดการเรียนการสอน และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในทุก ๆ ด้านเป็นบุคคลที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาทักษะและเยาวชนไทยทุกคนได้รู้จักนำวิธีการสื่อสารและประโยชน์ของเทคโนโลยีมาใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีทักษะชีวิต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ดังนี้คือ รักษาชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ

สรุปได้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมซึ่งเป็นแนวทางที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเองได้

มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุลต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ดังนี้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นกล่าวได้ว่า ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ได้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนต้องพึงรู้พึงปฏิบัติได้และมีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกจากนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาและเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก รวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาและการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดมาน้อยเพียงใด

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้พึงปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีเกณฑ์ความสำคัญเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมเพื่อนำไปใช้กำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)
2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6)

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมและจุดเน้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสภาพของผู้เรียน ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปีโดยมีเวลาเรียน วันละไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง
2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาคโดยมีเวลาเรียน วันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก)
3. ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6) ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาคโดยมีเวลาเรียน วันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง คำนวณน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชาเท่ากับ 1 หน่วยกิต (นก)

สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีความเหมาะสมชัดเจนทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและกระบวนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ โดยได้กำหนดควิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจน เพื่อเป็นเป้าหมายในการจัดทำหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมโลกยุคปัจจุบันและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

คุณภาพผู้เรียน

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้กำหนดว่าผู้เรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรมีคุณภาพ ดังนี้

1. ปฏิบัติตามคำขอร้อง คำแนะนำ คำชี้แจงและคำอธิบายที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียงข้อความ ข่าว ประกาศ นิทาน และบทร้อยกรองสั้น ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน ระบุ / เขียนสิ่งที่ไม่เข้าใจความเรียงรูปแบบต่างๆ สัมพันธ์กับประโยคและข้อความที่ฟังหรืออ่าน เลือกรับ / ระบุหัวข้อเรื่องใจความสำคัญ รายละเอียดสนับสนุน และแสดงความคิดเห็นจากการฟังและอ่านสื่อประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ
2. สนทนาและเขียนโต้ตอบข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและเรื่องต่างๆ ใกล้ตัว ประสบการณ์ สถานการณ์ ข่าว เหตุการณ์ ประเด็นที่อยู่ในความสนใจและสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมใช้คำขอร้อง คำชี้แจง คำอธิบาย และให้คำแนะนำอย่างเหมาะสม พูดและเขียนแสดงความต้องการเสนอ

และให้ความช่วยเหลือ พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูล บรรยาย อธิบาย เปรียบเทียบ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและอ่านอย่างเหมาะสม พูดและเขียนบรรยายความรู้สึกและแสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ กิจกรรม ประสบการณ์ และข่าว / เหตุการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบอย่างเหมาะสม

3. พูดและเขียนนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ประสบการณ์ ข่าว / เหตุการณ์ / เรื่อง / ประเด็นต่าง ๆ ตามความสนใจ พูดและเขียนสรุปใจความสำคัญ / แก่นสาระ หัวข้อเรื่องที่ได้จากการวิเคราะห์ ข่าว / เหตุการณ์ / สถานการณ์ที่อยู่ในความสนใจ พูดและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ประสบการณ์ และเหตุการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ

4. เลือกใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางเหมาะกับระดับของบุคคลและโอกาสตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา อธิบายเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมและประเพณีของเจ้าของภาษา เข้าร่วม / จัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ

5. เปรียบเทียบ และอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่าง ๆ การลำดับความโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย เปรียบเทียบและอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

6. ค้นคว้า สืบค้น และสรุปข้อมูล / ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น จากแหล่งเรียนรู้และนำเสนอด้วยการพูดและการเขียน

7. ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง / สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน และสังคม

8. ใช้ภาษาในการสืบค้น / ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ และสรุปความรู้ / ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ เผยแพร่ / ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น เป็นภาษาต่างประเทศ

9. มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง - พูด - อ่าน - เขียน) สื่อสารตามหัวข้อเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ - ขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษาและอาชีพ การเดินทางท่องเที่ยว การบริการ สถานที่ ภาษา และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 2,100 - 2,250 คำ (คำศัพท์ที่เป็นนามธรรมมากขึ้น)

10. ใช้ประโยคผสมและประโยคซับซ้อน (Complex Sentences) สื่อความหมายตามบริบทต่าง ๆ ในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สรุปได้ว่า คุณภาพผู้เรียนของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรมีทักษะในด้านปฏิบัติคือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน โดยสามารถใช้ทักษะภาษาอังกฤษได้ต่อกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและสามารถอธิบาย บรรยาย แสดงความคิดเห็นและให้เหตุผลเปรียบเทียบและสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการดำเนินชีวิต การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพได้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 21 - 27) กล่าวถึงกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศสรุปได้ดังนี้

บทนำ

ในสังคมโลกยุคปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชน โลกและตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้รวมทั้งเข้าใจองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้นและมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

ภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มเพื่อนบ้าน หรือภาษาอื่น ๆ ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

สาระสำคัญ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศสามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก ได้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1. ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด อ่าน เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม
2. ภาษาและวัฒนธรรม การใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์ ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทย และนำไปใช้อย่างเหมาะสม

3. ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้และเปิดโลกทัศน์ของตน

4. ภาษากับความสัมพันธ์ชุมชนและโลก การใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เป็นเครื่องมือในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากมุ่งปลูกฝังด้านปัญญาพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการนำเสนอที่สร้างสรรค์แล้ว ยังมุ่งพัฒนาทางด้านอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่นสามารถแก้ไขปัญหาคือขัดแย้งทางด้านอารมณ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จากความมุ่งหวังของสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้น จึงทำให้เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ช่วยให้สถานศึกษาในทุกระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจน ซึ่งสามารถช่วยให้ครูผู้สอนพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมั่นใจ ทำให้การจัดทำหลักสูตรในระดับสถานศึกษามีคุณภาพและเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น โดยหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมเจ้าของภาษา และนำไปใช้ ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษาด้วยความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อประกอบอาชีพและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สังคมโลก

สรุปได้ว่า สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษา โดยมีสาระสำคัญ คือให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศสามารถใช้ภาษาสื่อสารมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ คือภาษาเพื่อการสื่อสาร ภาษาและวัฒนธรรม ภาษาด้วยความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและภาษาด้วยความสัมพันธ์ชุมชนและโลกแล้วยังมุ่งหวังพัฒนาทางด้านอารมณ์ให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

การอ่าน

ความหมายของการอ่าน

เนื่องจากการอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและต้องอาศัยความรู้ความสามารถหลายอย่างเป็นพื้นฐานเพื่อที่จะให้เกิดความเข้าใจตรงกันในเนื้อหาที่อ่านซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านที่ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

เคนเนดี (Kennedy. 1981 : 5) กล่าวว่า การอ่านคือ ความสามารถแต่ละบุคคลในการเข้าถึงรูปแบบซึ่งเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ในอดีตซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิม ความเข้าใจและการตีความหมาย

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540 : 151 - 152) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นการรับรู้ข้อมูลระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน ซึ่งถ่ายทอดออกมาเป็นข้อเขียน ซึ่งผู้อ่านจะเข้าใจหรือค้นหาความหมายในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ

สมุทร เชนชวนิช (2545 : 1) กล่าวว่า การอ่านคือ การสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ผู้เขียนกับผู้พูด โดยผู้อ่านแสดงปฏิกิริยาได้ตอบการสื่อความหมายโดยมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ ผู้เขียน ผู้อ่าน และรายงานหรือกล่าวโดยสรุป การอ่านหมายถึง การถอดรหัสบางอย่างเป็นตัวอักษร อักษรแต่ละตัวคือรหัสที่ได้ถูกเรียบเรียงไว้อย่างเป็นระเบียบเพื่อแทนคำพูด

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548 : 6) ได้กล่าวถึงการอ่านไว้ดังนี้ การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของอักษรที่อ่านออกมาเป็นความรู้ ความคิด และเกิดความเข้าใจ เรื่องราวที่อ่านตรงกับเรื่องราวที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ ผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิด หรือสาระจาก เรื่องราวที่อ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2549 : 18) กล่าวว่า การอ่านหมายถึง กระบวนการที่ผู้อ่านรับรู้ ข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นความรู้ ความคิด ความรู้สึกและความคิดเห็นที่ผู้เขียนถ่ายทอดออกมาเป็น ลายลักษณ์อักษร การอ่านผู้อ่านจะสามารถเข้าใจสารมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสามารถถ่ายทอดความคิด

สรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายและการทำความเข้าใจกับตัวอักษร หรือข้อมูลข่าวสารที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมาย ความรู้สึกนึกคิดกับผู้อ่าน โดยผู้อ่านต้องอาศัยความรู้ ความคิดด้านภาษา และประสบการณ์ในการแปลสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่มองเห็นให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เรื่องที่อ่านให้เร็วขึ้น

จุดมุ่งหมายในการอ่าน

การอ่านผู้อ่านต้องมีจุดมุ่งหมายในการอ่านเพื่อมีความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน ซึ่งมีนักวิชาการ หลายท่านที่ได้ให้จุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

ธิดารักษ์ ดาบพลอ่อน (2542 : 42) ได้ให้จุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ 6 ประการคือ

1. อ่านเพื่อจับใจความอย่างคร่าว ๆ
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียด การจับใจความสำคัญทั่วไป
4. อ่านเพื่อเข้าใจอย่างถ่องแท้
5. อ่านเพื่อวิจารณ์ตามข้อความที่อ่าน
6. อ่านเพื่อวิเคราะห์ความหรือแนวคิดเรื่องที่อ่าน

ศิธร แสงธนู และคิต พงศทัต (ม.ป.ป. : 1) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนอ่านไว้

ดังนี้

1. ให้นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงให้สัมพันธ์กับอักษรได้อย่างถูกต้อง สามารถออกเสียงเน้น การขึ้นลงเสียงและจังหวะได้ถูกต้องตามลักษณะและความนิยมของเจ้าของภาษา
2. ให้นักเรียนสามารถอ่านในใจ เพื่อความเข้าใจและเก็บใจความ จะได้ใช้การอ่านให้เป็นประโยชน์ในการหาความรู้ ความเพลิดเพลินจากการอ่านด้วยตนเอง
3. ให้นักเรียนเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เพื่อจะได้เพิ่มพูนความเข้าใจ ในเรื่องที่อ่านดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการใช้ศัพท์ สำนวน และแบบประโยคต่าง ๆ

4. ฝึกฝนการอ่านเร็วของนักเรียน เพื่อจะได้อ่านหนังสือให้มากขึ้น

5. ส่งเสริมและสร้างทัศนคติที่ดีในการอ่าน ให้ถือว่าการอ่านมากเป็นกำไรชีวิต

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการอ่านคือ อ่านเพื่อจับใจความ อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียด อ่านเพื่อวิจารณ์ตามข้อคิดและอ่านเพื่อวิเคราะห์ข้อความหรือแนวคิดเพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ ในเนื้อเรื่องที่อ่าน

ความเข้าใจในการอ่าน

นักการศึกษาหลายท่านได้ใช้คำเรียกการอ่านเพื่อความเข้าใจที่แตกต่างกัน เช่น ความเข้าใจในการอ่าน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจ

การอ่านเพื่อความเข้าใจ เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการอ่าน และเป็นจุดประสงค์หลักของการอ่านซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความรู้ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการอ่าน ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเข้าใจ ดังนี้

กันนิง และรูบิน (Gunning & Rubin, 1992 : 188) ให้ความเห็นว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจ คือ ความสามารถในการทำความเข้าใจของคำและภาษาที่เขียน ซึ่งถือว่าเป็นวัตถุประสงค์หลักของการอ่าน ถ้าไม่เกิดความเข้าใจนั้นหมายถึงว่าไม่เกิดการอ่าน

สมุทฺธ เช่นชาวนิช (2542 : 74) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านมีองค์ประกอบที่สำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

1. สามารถจดจำเรื่องราวส่วนใหญ่ที่อ่านมาแล้วได้ เมื่อถึงคราวจำเป็นต้องใช้ประโยชน์หรืออ้างอิงก็ทำได้ไม่ยาก
2. สามารถจับใจความสำคัญ ๆ ได้ สามารถแยกแยะหรือระบุประเด็นหลักออกจากประเด็นย่อยที่ไม่จำเป็นหรือไม่สำคัญมากนักก็ได้ สามารถประเมินค่าได้ว่าอะไรบ้างที่ควรสนใจเป็นพิเศษ
3. สามารถตีความเกี่ยวกับเรื่องราวความคิดเห็นที่อ่านมาแล้วได้ว่ามีนัยสำคัญหรือลึกซึ้งมากน้อยเพียงใด
4. สามารถสรุปลงความเห็นจากสิ่งที่อ่านมาแล้วได้อย่างถูกต้อง มีเหตุผลน่าเชื่อถือ
5. สามารถใช้วิจารณ์ของตนพิจารณาไตร่ตรองเพื่อสรุปหรือกรออ้างอิงต่าง ๆ ของผู้เขียนได้อย่างถูกต้องเป็นระบบ ไม่สับสน
6. สามารถถ่ายโอนหรือประสมประสานความรู้ที่ได้จากการอ่านกับประสบการณ์อื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ

กึ่งเพชร ป็องแก้ว (2545 : 11) ได้ให้ความหมายความเข้าใจในการอ่านไว้ว่า คือ ความสามารถในการทำความเข้าใจคำ วลี และประโยคในบริบทต่าง ๆ สามารถจับใจความสำคัญ บอกรายละเอียดของเรื่อง ลำดับความ ตีความ ขยายความ สรุปความจากเรื่องที่อ่าน โดยผู้อ่านต้องใช้ประสบการณ์เดิมในการคาดคะเนล่วงหน้าและนำความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์มาช่วยในการสร้างความเข้าใจ

จตุพร เพชรแก้ว (2546 : 38) กล่าวว่าความหมายของความเข้าใจในการอ่านคือ การอ่านที่ผู้อ่านสามารถตีความ สรุปความเข้าใจตรงกับที่ผู้เขียนได้ตั้งใจจะสื่อความและผู้อ่านมีความเข้าใจในการอ่านสูง ก็จะได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่และเป็นการอ่านที่มีประสิทธิภาพ

จุฬารัตน์ ละอองทอง (2550 : 11) กล่าวถึงความเข้าใจในการอ่านว่า เป็นการหาความสัมพันธ์ของใจความในเรื่องที่อ่าน สามารถเข้าใจลำดับเรื่อง ทำนาย คาดการณ์ เล่าเรื่อง สรุป และเขียนเรื่องออกมาเป็นคำพูดของตนเองได้ ซึ่งจะต้องอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นหลัก

สิริธร พรเสนา (2550 : 10) กล่าวถึงความเข้าใจในการอ่านว่า การอ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ความรู้ในด้านภาษา คำศัพท์ โครงสร้างทางไวยากรณ์และวัฒนธรรม ความรู้ทั่วไป ความสามารถในการตีความ แปลความ ขยายความ การจับใจความสำคัญและประสบการณ์เดิมที่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับเรื่องที่อ่านได้

รัตนา พันธุ์พิทักษ์ (2554 : 21) กล่าวถึงความเข้าใจในการอ่านว่า เป็นพื้นฐานที่สำคัญเมื่อผู้อ่านมีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านแล้วสามารถตีความ จับใจความสำคัญ สรุปเรื่องที่ได้ตรงประเด็นซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ถ้าผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายย่อมถือว่ากาสื่อสารนั้นบรรลุวัตถุประสงค์

อรุณวรรณ อรุณโรจน์ (2555 : 23) กล่าวถึงความเข้าใจในการอ่านว่า เป็นความสามารถในการแปลความหมาย ข้อความที่ปรากฏบนแผ่นกระดาษเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจบทอ่านซึ่งต้องอาศัยความรู้ทางด้านความหมายคำศัพท์ โครงสร้างทางไวยากรณ์ ความสัมพันธ์ของประโยค ตัวชี้แนะจากบทอ่านตลอดจนผสมผสานประสบการณ์ ทักษะคติ เข้ากับบทอ่านเพื่อตีความออกมา นอกจากนั้นผู้อ่านจะต้องสามารถสรุปได้ว่าประโยคใดเป็นประโยคเชื่อมโยงใจความสำคัญหรือรายละเอียดและความสามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่ปรากฏในบทอ่านได้

สรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นความสามารถในการทำความเข้าใจของคำและภาษาที่เขียนในการแปลความหมาย สามารถจับใจความสำคัญของบทรายละเอียดของเรื่อง ลำดับความตีความ ขยายความ สรุปความจากเรื่องที่อ่าน โดยผู้อ่านต้องใช้ประสบการณ์เดิมแล้วเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายและสรุปได้ว่าประโยคใดเป็นประโยคเชื่อมโยงใจความสำคัญหรือรายละเอียดและความสามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่ปรากฏในบทอ่าน

องค์ประกอบของการอ่านเพื่อความเข้าใจ

มีนักการศึกษากล่าวถึงองค์ประกอบของการอ่านที่จะสอนอ่านให้ประสบผลสำเร็จได้หลายท่านดังต่อไปนี้

บอนด์และทิงเกอร์ (Bond & Tinker. 1979 : 325) ได้เสนอแนะองค์ประกอบที่จะช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. ความเข้าใจความหมายของคำ (Word Meaning) การเข้าใจความหมายของคำศัพท์จะช่วยให้เข้าใจประโยคได้ดี

2. ความเข้าใจหน่วยความคิด (Thought Unit) การอ่านทีละคำจะเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจเพราะขาดความต่อเนื่อง ดังนั้นผู้อ่านต้องได้รับการฝึกให้อ่านเป็นหน่วยความคิด

3. ความเข้าใจประโยค (Sentence Comprehension) เมื่อผู้อ่านสามารถเอาหน่วยความคิดย่อยมาสัมพันธ์กันจนได้ใจความเป็นประโยคแล้วผู้อ่านจะต้องมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคำกลุ่มคำในประโยคด้วย

4. ความเข้าใจเนื้อหาแต่ละย่อหน้า (Paragraph) ผู้อ่านต้องสามารถบอกใจความสำคัญของแต่ละประโยคแล้วนำใจความสำคัญนั้น ๆ มาสัมพันธ์กัน ดังนั้นผู้อ่านจึงควรเรียนรู้ประเภทหรือโครงสร้างแบบต่าง ๆ ของย่อหน้าเพื่อให้สามารถระบุประโยคใจความสำคัญหลักในย่อหน้าได้ หลังจากนั้นจึงมองหาความสัมพันธ์ของประโยคอื่น ๆ ซึ่งเป็นรายละเอียดในย่อหน้านั้น ๆ

5. ความเข้าใจเนื้อหาทั้งหมด (Comprehension of Large Units) การเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดผู้อ่านต้องทราบความสัมพันธ์ระหว่างข้อความสำคัญ ๆ ในแต่ละตอนเพื่อลำดับความคิดของเรื่องและต้องทราบว่าข้อเขียนในแต่ละประเภทมีโครงสร้างข้อความแตกต่างกันอย่างไร

แฮริส และสมิธ (Harris & Smith, 1980 : 208) กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อความเข้าใจในการอ่านดังนี้

1. ประสบการณ์เดิมช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุการณ์และความรู้สึกของเรื่องที่ย่านเรื่องเดียวกันไปคนละทางได้เนื่องจากประสบการณ์แตกต่างกัน

2. ความสามารถทางภาษา ผู้อ่านไม่เข้าใจเรื่องที่ย่านเพราะความบกพร่องทางภาษาในเรื่องที่ใช้ความหมายของคำในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือการเข้าถึงความหมายจากโครงสร้างลีขของประโยคต่าง ๆ

3. ความสามารถด้านการใช้ความคิด ผู้อ่านจะเข้าใจเรื่องที่ย่านได้มากน้อยขึ้นอยู่กับการพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่านและการได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยใช้ประสบการณ์ในอดีต

4. เจตคติ เป็นความสามารถในการเข้าใจเรื่องที่ย่านตามอารมณ์ของผู้อ่าน ความสนใจ แรงจูงใจและความเชื่อของผู้อ่าน ซึ่งมีผลต่อความเข้าใจด้วย

5. จุดประสงค์ในการอ่าน ผู้อ่านจะต้องตั้งจุดประสงค์ก่อนการอ่านและดำเนินไปตามจุดประสงค์ แต่ถ้าไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ก็จะเกิดปัญหาต่อความเข้าใจในเรื่องที่ย่านและมีผลทำให้ระลึกเรื่องที่ย่านได้น้อยลงด้วย

วิลเลียม (William, 1997 : 3) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับระบบการเขียน (Knowledge of the Writing System) เป็นความรู้ด้านสะกดคำ และการผสมคำ

2. ความรู้เกี่ยวกับภาษา (Knowledge of the Language) เป็นความรู้ในเรื่องของลักษณะของคำที่เรียบเรียงคำ โครงสร้างทางไวยากรณ์ และสำนวนการใช้ภาษา

3. ความสามารถในการตีความ (Ability of Interpretation) เป็นความเข้าใจระหว่างความสัมพันธ์ของประโยค และวิธีการเรียบเรียงเนื้อหา ทำให้สามารถตีความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้

4. ความรู้รอบตัว เป็นความรู้ทั่วไปหรืออาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิต วัฒนธรรม เศรษฐกิจการเมือง กีฬาและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้อ่านนำมาสัมพันธ์กับการอ่านได้เพื่อที่จะสร้างความเข้าใจในการอ่าน

5. เหตุผลในการอ่านและวิธีอ่าน (Reason for Reading and Reading Style) ผู้อ่านแต่ละบุคคลมีเหตุผลและความต้องการในการอ่านแตกต่างกัน ดังนั้นผู้อ่านจะต้องทราบถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านและเลือกวิธีอ่านให้เหมาะสม

กลิ่นพะยอม สุระคาย (2544 : 28) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการอ่านเพื่อความเข้าใจว่าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ผู้อ่าน (Reader) ตัวผู้อ่านมีความรู้พื้นฐานในสิ่งที่อ่าน มีความรู้เกี่ยวกับทักษะในการอ่านและมีแรงจูงใจในการอ่าน

2. บทอ่าน (Text) บทอ่านมีลักษณะเฉพาะขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ ระดับความรู้ทางการอ่านของผู้อ่าน ความยาวที่เหมาะสมต่อการอ่าน

3. งาน (Task) งานหรือกิจกรรมของการอ่านเพื่อความเข้าใจจะมีลักษณะเฉพาะความต้องการของจุดประสงค์ของบทเรียนและมีกิจกรรมที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจแล้วแสดงการตอบสนองได้

4. กลวิธี (Strategies) กิจกรรมที่ผู้อ่านใช้เพื่อทำความเข้าใจกับบทอ่านเพื่อให้จดจำข้อมูลและดึงข้อมูลออกมาใช้เมื่อจำเป็น

สรุปได้ว่า การที่ผู้อ่านจะเกิดความเข้าใจในการอ่านขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการทั้งในด้านความรู้ทางภาษา คำศัพท์ ไวยากรณ์ ความสัมพันธ์โครงสร้างของประโยคและสติปัญญา อารมณ์ ความรู้สึก ความรู้เดิมของผู้อ่าน นอกจากนี้ความยากง่ายของบทอ่านและจุดประสงค์ของบทเรียน กิจกรรมก็มีความสำคัญต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจด้วย

ระดับความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสามารถแบ่งได้หลายระดับ เพราะการอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนจึงมีนักวิชาการศึกษาหลายท่าน ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้หลายรูปแบบ ดังนี้

โรบินสันและกู๊ด (Robinson & Good. 1987 : 145) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านเป็น 3 ระดับดังนี้

1. ระดับความเข้าใจในขั้นแปลความตามตัวอักษร (Literal Comprehension) เป็นระดับความเข้าใจเบื้องต้น ซึ่งผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนเขียนไว้ได้โดยตรง

2. ระดับความเข้าใจในขั้นแปลความ (Interpretative Understanding) หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของข้อความที่อ่านได้ลึกซึ้งกว่าระดับแรก เป็นการแปลความหมายในสิ่งที่ผู้เขียนมิได้กล่าวไว้โดยตรงแต่เป็นความหมายแฝงที่อยู่บนเนื้อความ

4. ระดับความเข้าใจในขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Level) หมายถึง การที่ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถที่จะใช้ความคิดของตัวเองวิเคราะห์ในการตัดสินใจและประเมินสิ่งที่อ่านได้ซึ่งผู้อ่านต้องมีความเข้าใจในระดับขั้นพื้นฐานและในระดับการตีความมาก่อนแล้วเป็นอย่างดี

ผจงกาญจน์ ภูวิภาคารวรรณ (2540 : 61) ได้กล่าวถึงระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนว่าจัดแบ่งออกเป็น 4 ระดับ

1. ระดับความเข้าใจความหมายตัวอักษร (Literal Comprehension) เป็นการจับความหมายตรงตามตัวอักษร และข้อความที่ปรากฏโดยไม่ต้องอาศัยการตีความหรืออ่านระหว่างบรรทัด

2. ระดับความเข้าใจแบบตีความ (Interpretation) เป็นการเข้าใจความหมายที่ไม่มีปรากฏตรงตามตัวอักษรแต่ผู้อ่านต้องพยายามอ่านให้ได้มาซึ่งความหมายแฝงอยู่ (Reading between the Lines) ประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ เช่น การตีความจากภาพประกอบ การเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือน การเรียงลำดับเหตุการณ์ การสรุปความ การเข้าใจลักษณะของตัวละครและเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้เขียน

3. ระดับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Reading) ความเข้าใจในระดับนี้จะเกี่ยวข้องกับ การแยกแยะข้อเท็จจริง วิเคราะห์และประเมินค่าในสิ่งที่อ่าน

ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผู้อ่านจะต้องสามารถเข้าใจความหมายตรงตามตัวอักษรและเข้าใจความหมายที่เกิดจากการตีความ จากนั้นจะต้องเปรียบเทียบความหมายที่ได้นี้กับประสบการณ์เดิมมีการใช้เกณฑ์เพื่อประเมินข้อความและนำไปสู่การยอมรับ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนโครงสร้างความรู้หรือเจตคติของตนต่อหัวเรื่องที่อ่านได้

4. ระดับการอ่านอย่างสร้างสรรค์ (Creative Reading) การอ่านเพื่อความเข้าใจนั้นไม่ได้หยุดอยู่ที่เพียงการปรับโครงสร้างข้อมูล หรือเจตคติแต่ยังรวมไปถึงการนำความรู้มาใช้ในโอกาสอื่นอย่างเหมาะสม

กรมวิชาการ (2542 : 21) ได้กำหนดระดับเข้าใจสำหรับการอ่านไว้ 4 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Comprehension) ถือเป็นความเข้าใจขั้นพื้นฐานเป็นการแปลความหมายตัวอักษรที่ปรากฏ ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวได้เพราะผู้เขียนได้เขียนแสดงไว้อย่างชัดเจน

2. ระดับความเข้าใจในขั้นตีความ (Interpretation) เป็นการอ่านที่สูงกว่าระดับที่ 1 ผู้อ่านต้องแปลความหรือตีความสิ่งที่ผู้เขียนมิได้กล่าวไว้โดยตรง หากเป็นความหมายที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่อง

3. ระดับความเข้าใจในขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Reading) เป็นระดับการอ่านที่ผู้อ่านต้องมีพื้นฐานความสามารถเข้าใจในความหมายระดับที่ 1 และ 2 อยู่ก่อนแล้ว ความเข้าใจในระดับนี้ผู้อ่านต้องใช้ความคิดของตนมาช่วยวิเคราะห์ตัดสิน ประเมินค่า สิ่งที่ย่านได้ในด้านคุณภาพ คุณค่าและความถูกต้องได้อย่างเหมาะสม

4. ระดับความเข้าใจขั้นสร้างสรรค์ (Creative Reading) เป็นขั้นการอ่านที่ต้องใช้ความคิดสูงกว่าความเข้าใจในระดับที่ 1, 2 และ 3 เป็นการอ่านที่ผู้อ่านเกิดความคิดใหม่ๆ สามารถสร้างจินตนาการได้อย่างกว้างไกล แสดงความคิดเห็นและแนวทางแก้ไขปัญหามากเกินจากในเนื้อเรื่อง

สมุทร เช่นเขาวนิช (2542 : 73) ได้แบ่งระดับความเข้าใจเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความเข้าใจแบบทันที (Receptive Comprehension) เป็นความเข้าใจที่ผู้อ่านต้องอาศัยในความรู้ความหมายของคำศัพท์ส่วนต่าง ๆ ที่ผู้เขียนใช้เป็นส่วนใหญ่ และต้องมีความรู้ในด้านคำศัพท์เป็นจำนวนมาก ที่จะต้องเข้าใจความหมายที่สำคัญ ๆ ของสำนวนในประโยคต่าง ๆ ที่ผู้เขียนใช้และในขณะที่อ่านจะต้องมีสมาธิในการอ่านจึงจะสามารถเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ตลอด

2. ความเข้าใจแบบไตร่ตรอง (Reflective Comprehension) คือความเข้าใจที่ต้องอาศัยความรู้รอบรู้ในทักษะ และความสามารถในหลาย ๆ ด้านเป็นหลักใหญ่ เพื่อที่จะนำมาประกอบใช้ในการเข้าใจความหมายได้ถูกต้องตามจุดประสงค์ (Purpose) ของผู้เขียนว่าต้องการจะอธิบายชี้แจง สั่งสอน ชักจูงหรือให้ความเพลิดเพลิน และนอกจากนี้สามารถพินิจพิจารณาไตร่ตรองหาข้อสรุป (Conclusion) ให้เป็นไปตามที่ผู้เขียนได้กำหนดไว้ ความเข้าใจเช่นนี้จะต้องพึ่งเหตุผล และอาศัยการเปรียบเทียบระหว่างประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อที่จะสรุปความหมายนั้น ๆ

วราภรณ์ อรรณสุนทร (2546 : 19) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านเป็น 3 ระดับ

ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจข้อเท็จจริง (Factual Level) หมายถึง ความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่านตามตัวหนังสือที่เขียนไว้

2. ระดับความเข้าใจในการตีความ (Interpretation Level) คือ ความเข้าใจโดยอาศัยการสรุปความตีความ และแปลความหมายจากเรื่องที่ย่านได้

3. ระดับความเข้าใจขั้นประเมินค่า (Evaluation Level) คือ ความเข้าใจโดยอาศัยการสรุปความตีความ และแปลความหมายจากเรื่องที่ย่านได้

สรุปได้ว่า ระดับความเข้าใจในการอ่านเป็นการจำแนกระดับชั้นความเข้าใจในการอ่านแต่ละระดับ ซึ่งผู้อ่านแต่ละคนอาจมีระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจแตกต่างกัน ซึ่งเป็นแนวทางในการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของลักษณะผู้เรียน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจ

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ ดังนี้ นิตยา แสงสิน (2540 : 4) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ ดังนี้

1. ปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อการอ่านด้วยความเข้าใจ ได้แก่

1.1 ความรู้ทางภาษา (Linguistic Knowledge) โดยผู้อ่านต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษา 3 ระบบ คือ เสียง คำและความหมาย และโครงสร้าง ซึ่งในระยะเริ่มเรียนผู้เรียนจะเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับตัวอักษร และความหมายของคำแต่ละคำ การนำคำเรียงเป็นประโยคเมื่อมีประสบการณ์ในการอ่านมากขึ้น ผู้เรียนจะสามารถอ่านด้วยความเข้าใจมากขึ้น

1.2 ความสนใจและแรงจูงใจ (Interest and Motivation) ความสนใจเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยให้เกิดความสนใจในสิ่งที่อ่าน นักเรียนมีแนวโน้มที่เข้าใจเรื่องราวต่างๆ ที่อ่านได้ดีขึ้นถ้านักเรียนมีความสนใจในเรื่องนั้น ๆ ดังนั้นในการช่วยเรียนเพื่อพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจครูสามารถสร้างความเข้าใจโดยใช้สื่อต่างๆ เช่น ใช้อุปกรณ์ หนังสือหรือพาไปทัศนศึกษาตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรื่องที่อ่านที่เขาสนใจ สำหรับด้านแรงจูงใจนั้นเกิดจากความสนใจผู้สอนสามารถสร้างแรงจูงใจในการอ่านให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยการใช้สิ่งเร้าให้กำลังใจ เสนอผลสะท้อนกลับเพื่อให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการอ่าน เช่น ในการเรียนการสอนอ่านที่มีการทดสอบอยู่ด้วย นักเรียนจะเกิดความวิตกกังวลแบบเอื้ออำนวย (Facilitating Anxiety) ซึ่งเป็นแรงจูงใจทำให้คะแนนความเข้าใจในการอ่านดีขึ้นกว่าการทำแบบฝึกหัดปราศจากการแข่งขันซึ่งทำให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการอ่าน

1.3 ความสามารถในการอ่านและการตีความ (Ability to Read and to Interpret) เป็นความสามารถในการอ่านที่จะเข้าใจความหมายของข้อความได้อย่างรวดเร็ว สามารถที่จะใช้การรู้ความหมายของคำช่วยตีความในส่วนอื่น ๆ ที่ไม่รู้ เข้าใจวิธีเรียงเนื้อหา เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยคต่างๆ และสามารถติดตามความคิดเห็นของผู้เขียนได้

1.4 ความสามารถในการวิเคราะห์โครงสร้างของเนื้อเรื่อง (Text Schema) เนื้อเรื่องหรือข้อเขียนแต่ละชิ้นมีลักษณะโครงสร้างที่แตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเชื่อวัฒนธรรมของผู้เขียนถ้าเนื้อเรื่องเสนอเรื่องราวแตกต่างไปจากวัฒนธรรมและประสบการณ์ของผู้อ่าน การอ่านก็อาจไม่ประสบความสำเร็จ

2. ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการอ่านด้วยความเข้าใจ ได้แก่

2.1 เนื้อเรื่องหรือข้อเขียน ผู้อ่านจะไม่เข้าใจเนื้อเรื่องที่มีความไม่สมบูรณ์เว้นแต่ในกรณีที่ผู้อ่านมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเนื้อเรื่องมาก่อนความรู้พื้นฐานดังกล่าว ได้แก่ ความคุ้นเคยเกี่ยวกับการเมือง นันทนาการ และการกีฬา เป็นต้น

2.2 สภาพแวดล้อมทางบ้าน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการอ่าน ครอบครัวที่มีความพร้อมมีการเตรียมตัวเด็กไว้ล่วงหน้าในด้านภาษาและความคิดต่าง ๆ จะส่งผลต่อความสามารถในการอ่านเมื่อเข้าโรงเรียน

2.3 สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ประกอบด้วย ครู เพื่อ และสภาพห้องเรียน ครูเป็นผู้มีบทบาทช่วยพัฒนาการอ่านด้วยความเข้าใจของนักเรียน ได้โดยการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนการเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนการอ่าน การเลือกใช้ตำราหรือแบบเรียนเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตลอดจนการเลือกใช้คำถามต่าง ๆ เหมาะสมกับระดับของนักเรียนสำหรับกลุ่มเพื่อนก็มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการอ่านด้วยความเข้าใจเช่นกัน กลุ่มเพื่อนที่มีการแข่งขันกันพอสมควรจะช่วยกระตุ้นให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียน แต่ถ้าแข่งขันกันมากเกินไปอาจเกิดผลในทางลบ ครูอาจฝึกนักเรียนทำงานร่วมกันได้ โดยให้นักเรียนที่มีความสามารถสูงช่วยนักเรียนที่มีปัญหาในการอ่านในด้านสภาพห้องเรียนที่มีความพร้อมในด้านแหล่งค้นคว้าและมีบรรยากาศที่ส่งเสริมเข้าใจช่วยกระตุ้นนักเรียนค้นคว้าและรักการอ่าน

จากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การที่ผู้อ่านจะสามารถอ่านด้วยความเข้าใจได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยทั้งภายในและภายนอกตัวผู้อ่าน ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความสามารถทางด้านภาษาศาสตร์ ความสามารถในการอ่านและตีความ ความสามารถในการวิเคราะห์โครงสร้างของเนื้อเรื่อง ความสนใจและตั้งใจ สำหรับปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อความเข้าใจในการอ่านประกอบด้วยลักษณะข้อเขียน สภาพแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียน ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อความสามารถในการอ่านของผู้อ่าน

หลักและขั้นตอนในการสอนอ่าน

ในการสอนอ่านนั้น ผู้สอนควรมีการวางแผน เตรียมการสอน ตามลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบและชัดเจน ในการวางแผนการนั้นควรใช้รูปแบบการสอน วิธีสอนและหลักการต่างๆ ของการอ่านให้เหมาะสมกับผู้เรียนและวัตถุประสงค์ของการอ่าน ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักและขั้นตอนการสอนอ่านจากเอกสาร ตำราของนักวิชาการหลายท่านขอนำเสนอ ดังนี้

วิจิตรา นรสิงห์ (2540 : 142) กล่าวว่า การสอนอ่านนั้น ครูผู้สอนควรยึดหลักการสอน ดังนี้

1. การสอนอ่านต้องสร้างกิจกรรมที่สนุกและท้าทาย
2. การสอนที่เป็นระบบนั้น ต้องใช้ทักษะการอ่านที่เฉพาะเจาะจง อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ชั้นประถมศึกษาฝึกล้อเพื่อพัฒนาคำศัพท์ ทักษะการค้นคว้าหาความหมาย เป็นต้น
3. ต้องเปิดโอกาสให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ในการสอนเด็กอย่างพอเพียงกัน เช่น ต้องฝึกอ่านด้วยตัวเองอย่างละเท่า ๆ กันด้วย

4. บทเรียน กิจกรรม ต้องสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคลด้วยเพราะแต่ละบุคคลมีพื้นฐานความสามารถไม่เท่ากัน

5. ต้องให้ความสนใจใส่เด็กที่มีปัญหา ต้องใช้เวลา ช่วยกันพัฒนาการอ่านของเด็ก

6. ควรมีแผนงาน เพื่อสนับสนุนการอ่านของเด็ก ตั้งแต่ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา
 สุมิตรา อังวัฒนกุล (2540 : 178 - 179) ได้กล่าวถึงแนวการสอนทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสารไว้ว่า ในการสอนทักษะการอ่านสามารถจัดกิจกรรมได้เป็น 3 ช่วงคือ

1. กิจกรรมก่อนการอ่าน (Pre - reading Activity) สำหรับขั้นนี้เป็นการสร้างความสนใจและปูพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่อ่าน เช่น ให้การคาดคะเนเรื่องที่จะอ่าน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดถึงความรู้เดิมแล้วนำมาสัมพันธ์กับเรื่องที่จะอ่าน การคาดคะเนอาจจะผิดหรือถูกก็ได้ และให้ความหมายของคำศัพท์จากบริบท โดยดูจากประโยคข้างเคียงจากรูปภาพหรือแสดงท่าทาง

2. กิจกรรมระหว่างการอ่าน (While - reading Activity) ขั้นนี้เป็นการทำความเข้าใจโครงสร้างและเนื้อความเรื่องที่จะอ่าน เช่น ให้ลำดับเรื่องโดยตัดเรื่องออกมาเป็นส่วนๆ อาจจะเป็นย่อหน้าหรือประโยคก็ได้แล้วให้ผู้เรียนในกลุ่มลำดับข้อความกันเอง หรือเขียนแผนผังโยงความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่องเติมข้อความลงไปบนแผนผังของเนื้อเรื่อง และเล่าเรื่องโดยสรุป

3. กิจกรรมหลังการอ่าน (Post - reading) ขั้นนี้เป็นการทดสอบความเข้าใจของผู้เรียน กิจกรรมที่อาจจะเป็นการถ่ายโยงไปสู่ทักษะอื่นๆ เช่น ทักษะการพูด และทักษะการเขียน เช่น ให้แสดงบทบาทสมมติ ให้เขียนเรื่องหรือเขียนโต้ตอบ เช่น การเขียนจดหมาย เขียนบทสนทนา วาดรูป และพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน เป็นต้น

พรรณศรี ปทุมศิริ (2541 : 10) ได้เสนอขั้นตอนการสอนอ่าน ไว้ดังนี้

1. ขั้นทำให้เกิดความสนใจ (Preparatory Level) เป็นขั้นตอนที่สร้างกิจกรรมให้นักเรียนสนใจในสิ่งที่ครูนำมาให้อ่าน เพื่อเป็นการกระตุ้นได้นำความรู้เดิมมาใช้ทำความเข้าใจข้อความที่อ่านจากสื่อ

2. ขั้นอ่าน (Reading level) เป็นขั้นที่นักเรียนอ่านข้อความโดยการคาดเดา หรือคาดการณ์เรื่องราว คำศัพท์ต่างๆ ที่ปรากฏในข้อความหรือเนื้อหาที่อ่าน

3. ขั้นตรวจสอบ (Evaluation Level) เป็นขั้นตรวจสอบความสามารถในการอ่านโดยใช้วิธีการตรวจสอบ ดังนี้

3.1 นักเรียนทำแบบฝึกหัดในลักษณะต่างๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่อ่านเพื่อตรวจสอบความสามารถในการอ่าน

3.2 นักเรียนกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่อ่าน ได้แก่ การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การจัดนิทรรศการ การจัดป้ายนิเทศ และการอภิปรายแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

ขั้นที่ 3 Practice ขั้นฝึกปฏิบัติโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เหมือนจริง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนหรือให้นักเรียนอ่านเรื่องด้วยตนเองแล้วทำแบบฝึกหัด ให้คำชมเชย เมื่อทำถูกต้องและอธิบายเพิ่มเติมเมื่อไม่เข้าใจ

ขั้นที่ 4 Production ขั้นนำไปใช้ เพื่อประเมินว่านักเรียนสามารถปฏิบัติตามจุดประสงค์หรือไม่

ขั้นที่ 5 Wrap Up ขั้นสรุปเป็นกิจกรรมที่สรุปสาระสำคัญของบทเรียนในการสอนแต่ละครั้งซึ่งอาจใช้ กิจกรรมทบทวนโดยการทำแบบฝึกหรือรายงานหน้าชั้น การใช้คำถาม การจัดนิทรรศการหรือทำชิ้นงานต่าง ๆ

สรุปได้ว่า ขั้นตอนในการสอนอ่านเริ่มต้นจากการสร้างให้นักเรียนมีความสนใจในเรื่องที่จะอ่าน การนำเสนอบทอ่าน หาความหมายของศัพท์ เล่าเรื่องและตอบคำถามจากเนื้อเรื่องที่อ่านหรือสามารถแบ่งการจัดกิจกรรมได้ 3 ช่วง คือ กิจกรรมก่อนการอ่าน กิจกรรมระหว่างการอ่านและกิจกรรมหลังการอ่าน หรือการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน คือ Warm Up, Presentation, Practice, Production และ Wrap Up

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนกิจกรรมการสอนอ่าน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่เนื้อหา และแจ้งจุดประสงค์ก่อนเรียน

ขั้นที่ 2 นำเสนอเนื้อหา ใช้วิธีการนำเสนอด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ตั้งคำถามหรือสนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกปฏิบัติ ให้นักเรียนศึกษาบทเรียนตามขั้นตอนหรือรูปแบบที่กำหนดในบทเรียนหรือหรือคำชี้แจงที่กำหนดไว้หน้าแรกของแบบฝึกทักษะ ถ้านักเรียนสงสัยให้ถามครูผู้สอน

ขั้นที่ 4 ขั้นนำไปใช้ เมื่อทุกคนศึกษาแบบฝึกทักษะจบแล้ว นักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนด้วยการอภิปรายผลของการตอบคำถามในแต่ละกรอบ

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุป ทดสอบหลังเรียน โดยให้นักเรียนประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนของนักเรียน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ผนวกกิจกรรมการสอนอ่าน 5 ขั้นตอน ดังกล่าวไว้ในกิจกรรมของรูปแบบการสอนโดยใช้สิ่งช่วยจัดมโนทัศน์ล่วงหน้า

แบบฝึกทักษะ

ความหมายของแบบฝึกทักษะ

นักการศึกษาหลายท่านได้ใช้คำเรียกแบบฝึกทักษะที่แตกต่างกัน เช่น แบบฝึก แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ และแบบฝึกเสริมทักษะ แต่ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่าแบบฝึกทักษะ